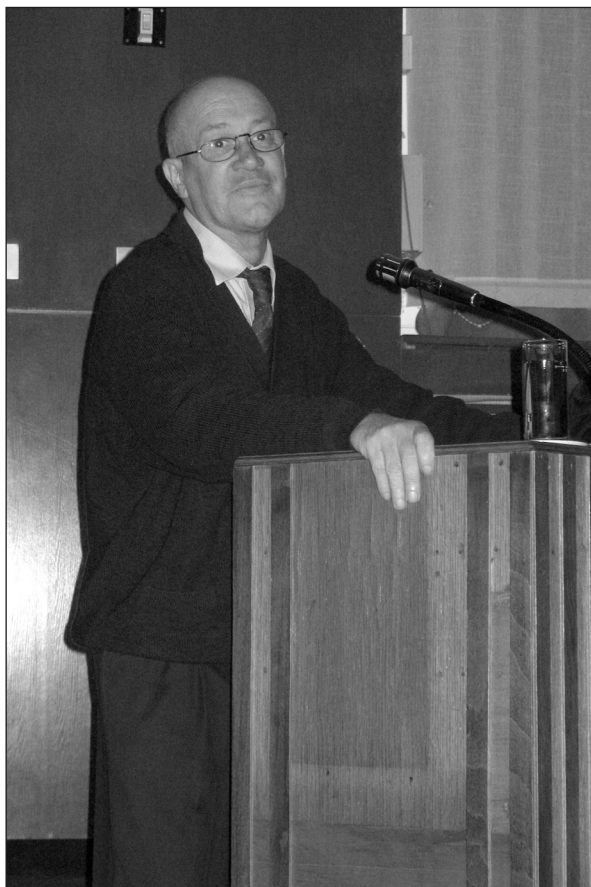

In memoriam

**IVICA ŽILE
(1954-2010)**

Dana 23. siječnja 2010. prerano nas je, u pedesetšestoj godini života, napustio arheolog mr. sc. Ivica Žile, viši savjetnik-konzervator u Upravi za zaštitu kulturne i prirodne baštine - Konzervatorskom odjelu Dubrovnik. Djelujući gotovo tri desetljeća u najzahtjevnijem segmentu svoje struke i u za svoj grad ništa manje zahtjevnim vremenima, Ivica Žile obilježio je cijelu epohu istraživanja i zaštite dubrovačkih spomenika.

Ivica Žile rodio se u Dubrovniku 13. listopada 1954. godine. Završivši studij arheologije 1978. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, od 1981. radio je kao kustos Arheološkog odjela Dubrovačkih muzeja, a 1983. godine zaposlio se kao arheolog - konzervator u Zavodu za zaštitu spomenika kulture i prirode Dubrovnik. Godine 2002. na matičnom je fakultetu obranio magistarski rad pod naslovom "Predromanika otoka Koločepa".

Vrijeme u kojem je Ivica Žile časno i samoprijegorno obnašao zadaće glavnog dubrovačkog arheologa konzervatora presudno je određeno dvama tragičnim događajima: razaranjima spomeničke supstance Grada i njegova prostora u potresu 1979. godine i Domovinskom ratu 1991/3. godine.

Zahvatima obnove oštećenih i ugroženih spomenika u povijesnoj jezgri i na širem području Grada prethodila su sustavna arheološka istraživanja, koja je sva redom kao glavni, odnosno, kako je sam skromno običavao reći, "dežurni" arheolog, vodio Ivica Žile. Od Katedrale, Muzičke škole (sklop Sv. Petra Velikog), bloka Kino - Kavana - Teatar (prostor nekadašnjeg Arsenala), gradskih palača (u Androvićevoj 1, Restićevoj 7, M. Pracata 1, M. Kaboge 2-4, na Poljani I. Gundulića 1), Doma Marina Držića, crkve Sv. Bartula, Sigurate, lokaliteta Na Andriji, do sondažnih istraživanja srednjovjekovne kanalizacije Dubrovnika, kule Ribarnice i crkve Sv. Vlaha, ta su mu istraživanja pružila prigodu da otprije poznate arheološke podatke (koje je, ne treba zaboraviti, također sam sistematizirao) nadopuni cijelim nizom novih pokazatelja. Žilinom zaslugom korpus spoznaja urbane arheologije postao je jednim od neizostavnih izvorišta podataka u svim aktualnim i budućim interpretacijama postanka i prostornog razvoja Grada.

Za doprinos Ivica Žile jednako je znakovit i popis spomenika, odnosno lokaliteta, koje je istraživao na izvangradskom području, ponajviše u Stonu i okolici, na Elafitima, u Primorju i na Pelješcu - od crkve Sv. Petra na Šipanu, franjevačkih samostana Sv. Jeronima u Slanome i Sv. Nikole u Stonu, tvrđave Veliki Kaštio, crkve Gospe od Lužina, Sv. Martina i Sv. Mihajla kod Stona, crkve Sv. Đurđa u Ponikvama, ostataka crkvenih zdanja na lokalitetu Sv. Pavao kod Korita na otoku Mljetu, crkve Sv. Maura na Lopudu, Sv. Nikole i Sv. Mihajla na Koločepu do ostataka benediktinskog samostana s crkvom Sv. Marije na Lokrumu i sudjelovanja u izuzetnom projektu obnove i prezentacije stonskih zidina koji je podupirao zdušno, do posljednjeg daha. Svaki od istraženih, prezentiranih i interpretiranih arheoloških lokaliteta - u rasponu od Katedrale do malih crkvenih zdanja na Pelješcu i Elafitima - za njega je bio *pars pro toto*, dragocjeno partikularno svjedočanstvo cjelovitosti i kontinuiteta povijesnog života u Gradu i na njegovom području.

Odgovarajući izazovima svog doba, Ivica Žile vlastitim je primjerom pro-micao trajne vrijednosti tradicija do kojih je držao, za koje se zalagao i za koje je živio. Ponosio se svojim podrijetlom, svojim prethodnicima i svojim učiteljima; njihova su mu dostignuća odredila mjerila vlastitih zauzimanja. Radeći na dobro svog grada i domovine bio je nezamjenjiv član Hrvatskog arheološkog društva, član i tajnik dubrovačkog ogranka Matice hrvatske, urednik većeg broja Matičinih publikacija te uvaženi član Društva prijatelja dubrovačke starine.

Osim brojnih istraženih, konzerviranih, prezentiranih i interpretiranih spomenika, objavljenih znanstvenih i popularnih tekstova, pripremljenih izložaba, Ivicu Žilu pamtit ćemo i kao čovjeka koji je svojim životom pružio uzoran primjer profesionalne etike, ljudskosti, topline i susretljivosti o kojoj mogu posvjedočiti svi - od građana grada Dubrovnika i njegova povijesnog teritorija, preko radnika zaposlenih na istraživanjima, studenata u potrazi za informacijama i literaturom za seminarske i diplomske radove, do kolega arheologa, povjesničara i povjesničara umjetnosti.

Od svog prvog arheologa Grad se oprostio 25. siječnja 2010. dostojanstvenim ispraćajem sa groblja na Boninovu. Ivica Žile sahranjen je u obiteljskoj grobnici u Česvinci kod Stona.

Bibliografija radova Ivice Žile

Knjige:

Ranosrednjovjekovna crkva Sigurata na Prijekomu u Dubrovniku. [Katalozi i monografije, sv. 6] Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, 1999. (koautor: Željko Peković).

Predromaničko crkveno graditeljstvo otoka Koločepa. [Biblioteka Prošlost i sadašnjost, knj. 31]. Dubrovnik: Matica hrvatska Dubrovnik, 2003.

Radovi u časopisima, zbornicima i knjigama:

»Dubrovnik - Miha Pracata 1.« *Arheološki pregled* 24 (1985): 170-171.

»Istraživanja na lokalitetu Sv. Đurđa Ponikve - Ledinići.« *Arheološki pregled* 25 (1986): 267-268.

»Srednjovjekovni sustav kanalizacije.« *Arheološki pregled* 26 (1987): 164-165.

»Franjevački samostan sv. Jeronima - Slano.« *Arheološki pregled* 26 (1987): 180-181.

»Spolia i ostali nalazi skulpture i plastike u Dubrovniku do pojave romanike.«, u: *Arheološka istraživanja u Dubrovniku i na dubrovačkom području* [Izdanja Hrvatskog arheološkog društva, sv. 12] (ur. Ž. Rapanić). Zagreb, 1988: 175-188.

»Rezultati arheoloških istraživanja u Domu Marina Držića.« *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 12-13 (1988-1989): 49-57.

»Rezultati arheoloških istraživanja u dvorištu palače Restić na predjelu Pustijerne u Dubrovniku.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 30 (1992): 7-24.

»Ratna razaranja spomeničke baštine u Dubrovniku i okolici.« *Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva* 24/1 (1992): 30-37.

»Rezultati arheoloških istraživanja u palači Kaboga 2-4 u Dubrovniku.« *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 16 (1992): 18-27.

»Fortifikacijski sustavi u svjetlu recentnih arheoloških nalaza.« *Dubrovnik* N.s. 4/2 (1993) [59. svjetski kongres P. E. N.-a - Sve opsade Dubrovnika]: 223-228.

»Ratna razaranja spomeničke baštine u Dubrovniku i okolici.« *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 17/1 (1993): 64-79.

»Predromanika otoka Mljeta.«, u: *Simpozij Prirodne značajke i društvena valorizacija otoka Mljeta, Pomena, 4. - 10. rujna 1995.* (ur. P. Durbešić - A. Benović). Zagreb: Hrvatsko ekološko društvo; Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine; Ministarstvo razvitka i obnove Republike Hrvatske - Mljet; Nacionalni park Mljet, 1995: 629-639.

»Predromanička skulptura s otoka Lokruma, Rožata i Komolca u Rijeci dubrovačkoj.« *Starohrvatska prosvjeta* III, 21 (1996): 145-158.

»Arheološka baština Župe dubrovačke u kontekstu dubrovačkog kraja.« *Zbornik Župe dubrovačke* 2 (1996): 40-63.

»Novi nalazi predromaničke plastike u dubrovačkom kraju.«, u: *Starohrvatska spomenička baština - rađanje prvog hrvatskog kulturnog pejzaža: zbornik radova znanstvenog skupa održanog 6 - 8. listopada 1992.* (ur. M. Jurković - T. Lukšić). Zagreb: Muzejsko galerijski centar; Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta; Nakladni zavod Matice hrvatske, 1996: 279-295.

»Starohrvatska crkva Sv. Petra i Pavla na lokalitetu Crkvine - otok Mljet.« *Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva* 28/2 (1996): 31-34.

»Naselje prije Grada.« *Dubrovnik* N. s. 8/4 (1997), [Novije znanstvene spoznaje o genezi grada Dubrovnika, ur. I. Žile]: 97-119.

Zaštitna arheološka istraživanja u palači Gučetić-Martinušić, *Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva* 29/3 (1997): 109-114.

»Arheološki nalazi unutar perimetra povijesne jezgre grada Dubrovnika.« *Opvscula archaeologica* 23-24 (1999-2000): 336-346.

»Novi prilozi graditeljskoj baštini poluotoka Pelješca.« *Dubrovnik* N.s. 11/1-2 (2000): 242-248.

»Kameni namještaj i arhitektonska plastika prve dubrovačke katedrale.«, u: *Tisuću godina dubrovačke (nad)biskupije*. Dubrovnik: Biskupski ordinarijat Dubrovnik, 2001: 455-515.

»Arheološka istraživanja samostana sv. Jeronima.« *Zbornik Dubrovačkog primorja i otoka* 8 (2001): 59-82.

»Ispravljani tlocrt kasnoantičke palače u Polačama na otoku Mljetu.« *Dubrovnik* N. s. 13/1-2 (2002) [Južnohrvatski otoci, ur. I. Žile]: 271-276 (koautori: J. Stošić, I. Tenšek, I. Valjato-Vrus).

»Novi nalazi predromaničke skulpture s otoka Koločepa.«, u: *Zbornik Tomislava Marasovića* (ur. I. Babić - A. Milošević - Ž. Rapanić). Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, 2002: 254-267.

»Novi prilozi graditeljskoj baštini poluotoka Pelješca.« *Starohrvatska prosvjeta* 30 (2003): 185-191.

»The Dubrovnik Heritage from Antiquity.«, u: *Illyrica Antiqua: ob honorem Duje Rendić-Miočević: radovi s međunarodnoga skupa o problemima antičke arheologije*, Zagreb, 6. - 8. XI. 2003. (ur. M. Sanader). Zagreb: Filozofski fakultet, Odsjek za arheologiju; Arheološki muzej, 2005: 455-468.

»Dubrovačka služba zaštite spomenika od Statuta do Konzervatorskoga odjela.« *Dubrovnik* N. s. 16/4 (2005): 218-225 (koautori: M. Nodari, M. Sanader).

»Dubrovnik - crkva sv. Vlaha.« *Hrvatski arheološki godišnjak* 2 (2005): 427-429.

»Dubrovačko-neretvanska županija.«, u: *Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2006: 74-77.

»Dubrovnik.«, u: *Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2006: 122-123.

»Polače na Mljetu.«, u: *Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2006: 210-211.

Obnova Crkve sv. Vlaha (katalog izložbe; koautorice I. Jemo, M. Oreb i dr.). Dubrovnik: Zavod za obnovu Dubrovnika, 2006.

»Medieval Sewerage System of the City of Dubrovnik.«, u: *Second International Conference on Waters in Protected Areas - proceedings: Dubrovnik, Croatia, 24 - 28 April 2007*. (ed. Z. Nakić). Zagreb: Croatian Water Pollution Control Society, 2007: 152-155.

»Srednjovjekovna kanalizacija grada Dubrovnika.« *Starohrvatska prosvjeta* 34 (2007): 437-449.

»Archeological Findings within the Historic Nucleus of the City of Dubrovnik.« *Dubrovnik Annals* 12 (2008): 73-92.

»Zaštitna arheološka istraživanja crkve Sv. Vlaha u povijesnoj jezgri Dubrovnika.« *Starohrvatska prosvjeta* 35 (2008): 185-194.

»Između *Ovoga* i *Onoga* mora. Obnova stonskih zidina 2003-2009.« *Kvartal* 6/1-2 (2009): 94-96.

»Crkva sv. Pavla na lokalitetu Crkvine poviše Korita na otoku Mljetu.«, u: *Brodolom sv. Pavla u vodama hrvatskog otoka Mljeta. Zbornik radova znanstvenog skupa "Ignjat Đurđević i dubrovačka tradicija svetopavlovskog brodoloma u vodama hrvatskog otoka Mljeta"*, Dubrovnik - Mljet, 10. do 13. studenog 2008. godine (ur. M. Demović). Zagreb: Dubrovačka biskupija - Matica hrvatska, Ogranak Dubrovnik, 2009: 267-276.

»Zaštitna arheološka istraživanja crkve sv. Vlaha.«, u: *Obnova Dubrovnika - Katalog radova u spomeničkoj cjelini Dubrovnika od 1979. do 2009* (ur. I. Jemo - N. Brigović). Dubrovnik: Zavod za obnovu Dubrovnika, 2009: 38-41.